

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาประเภทเชิงอธิบาย (explanatory research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม กับแบบแผนชีวิตของผู้สูงอายุ ที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุ ที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน จากกลุ่มประชากร โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้น (multi - stage sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 แขวง ได้แก่ แขวงนครพิงค์ แขวงกาวิละ แขวงเมืองราย และแขวงศรีวิชัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแขวงเพื่อใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เพียง 1 แขวง แขวงที่สุ่มได้ คือ แขวงศรีวิชัย

2. แขวงศรีวิชัย ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลศรีภูมิบางส่วน ตำบลพระสิงห์บางส่วน ตำบลช้างเผือกบางส่วน และตำบลสุเทพ ซึ่งในแขวงศรีวิชัย มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด 1,170 คน ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกตำบล ตำบลแรกที่สุ่มได้ คือ ตำบลศรีภูมิบางส่วน แต่เนื่องจากได้กลุ่มตัวอย่างไม่ครบตามจำนวนและตามลักษณะที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงสุ่มตำบลต่อไปจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 120 คน ตามลักษณะที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. อายุ 60 ปี ขึ้นไป เพศชาย
2. การรับรู้ปกติ
3. สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจดี
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ปัจจุบันต่อเดือน แหล่งรายได้ ภูมิลำเนา โรคประจำตัว การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา

ส่วนที่ 2 แบบวัดแบบแผนชีวิต เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบสอบถามการประเมินแบบแผนชีวิตของเพนเดอร์และเพนเดอร์ ประกอบด้วยพฤติกรรม 10 ด้าน จำนวน 63 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบวัดไปหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และนำแบบวัดมาปรับปรุง ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับแบบวัดแบบแผนชีวิต จำนวน 59 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวก จำนวน 52 ข้อ และข้อคำถามทางลบ จำนวน 7 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 10 ด้าน คือ ความสามารถในการดูแลตนเอง จำนวน 6 ข้อ การปฏิบัติทางโภชนาการ จำนวน 17 ข้อ การออกกำลังกาย จำนวน 7 ข้อ รูปแบบการนอนหลับ จำนวน 6 ข้อ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด จำนวน 4 ข้อ ความประจักษ์ในผลงานและสมรรถนะเฉพาะตน จำนวน 6 ข้อ การมีจุดมุ่งหมายของชีวิต จำนวน 3 ข้อ การมีสัมพันธภาพกับบุคคล จำนวน 3 ข้อ การควบคุมสภาวะแวดล้อม จำนวน 3 ข้อ การใช้ระบบบริการทางสุขภาพ จำนวน 4 ข้อ ลักษณะคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยระดับคะแนนแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 4 ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้น ไม่ตรงกับตัวผู้ถูกประเมิน หรือ ผู้ถูกประเมิน ไม่เคยปฏิบัติ

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับตัวผู้ถูกประเมินเล็กน้อย หรือ ผู้ถูกประเมินปฏิบัตินานๆครั้ง

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับตัวผู้ถูกประเมินปานกลางหรือ ผู้ถูกประเมินปฏิบัติบ่อยครั้ง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับตัวผู้ถูกประเมินมาก หรือ ผู้ถูกประเมินปฏิบัติเป็นประจำ

แบบวัดแบบแผนชีวิตที่ผู้วิจัยดัดแปลงนี้ มีคะแนนตั้งแต่ 59 - 236 คะแนน ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบแผนชีวิต แล้วเทียบค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้กับระดับคะแนน ซึ่งกำหนดจากจุดกึ่งกลางของแต่ละช่วงคะแนน แล้วแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของแบบแผนชีวิต ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 - 1.49	หมายถึง	แบบแผนชีวิตอยู่ในระดับ ไม่เหมาะสม
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.50 - 2.49	หมายถึง	แบบแผนชีวิตอยู่ในระดับเหมาะสม เล็กน้อย
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.50 - 3.49	หมายถึง	แบบแผนชีวิตอยู่ในระดับเหมาะสม ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 3.50 - 4.00	หมายถึง	แบบแผนชีวิตอยู่ในระดับเหมาะสม มาก

ส่วนที่ 3 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของคอปป์ เซฟเฟอร์และคณะ ซึ่งแบบวัดนี้แปลภาษาไทย โดยเนตรนาคำ คู้พันธ์วี ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 23 ข้อ เป็นข้อความทางบวก ทั้งหมด 23 ข้อ คือ การได้รับการช่วยเหลือระดับประคองและการสนับสนุนความต้องการด้านอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ การได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า จำนวน 5 ข้อ การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จำนวน 5 ข้อ การได้รับการช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการ จำนวน 4 ข้อ การได้รับการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร จำนวน 4 ข้อ ลักษณะคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยระดับคะแนนแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้น ไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ถูกประเมิน หรือไม่เคยเกิดขึ้น

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ถูกประเมิน หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกประเมินเล็กน้อย

- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ถูกประเมิน
หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกประเมินปานกลาง
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ถูกประเมิน
หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกประเมินมาก
- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ถูกประเมิน
หรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกประเมินมากที่สุด

แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ที่ผู้วิจัยดัดแปลงนี้ มีคะแนนตั้งแต่ 23 - 115 คะแนน
ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการ
สนับสนุนทางสังคม แล้วเทียบค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้กับระดับคะแนน ซึ่งกำหนดจากจุดกึ่งกลางของแต่ละ
ช่วงคะแนน แล้วแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคม ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคม
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.50 - 2.49	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.50 - 3.49	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 3.50 - 4.49	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 4.50 - 5.00	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบวัดแบบแผนชีวิต

1. ผู้วิจัยดัดแปลงแบบวัดแบบแผนชีวิตของ เพนเดอร์และเพนเดอร์ ให้เหมาะสมกับกลุ่ม
ตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ได้ข้อคำถาม 63 ข้อ จากนั้นจึงนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตาม
เนื้อหา (content validity) โดยขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจ
ความตรงตามเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางจิตสังคม 1 ท่าน

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางผู้สูงอายุ 4 ท่าน

2. ผู้วิจัยนำแบบวัดแบบแผนชีวิต มาปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อคำถามแบบวัดแบบแผนชีวิต จำนวน 59 ข้อ

3. ผู้วิจัยนำแบบวัดแบบแผนชีวิต ไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุชาย จำนวน 20 คน ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแบบแผนชีวิตเท่ากับ 0.80

แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม

ผู้วิจัยดัดแปลงแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ของคอบบี เชฟเฟอร์และคณะ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยเนตรนภา คัญทวี จำนวน 23 ข้อ ไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุชาย จำนวน 20 คน ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 0.91

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงหัวหน้าโครงการปกครองของแขวงศรีวิชัย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตประสงค์ของการวิจัย ขอสำรวจรายชื่อและที่อยู่ของผู้สูงอายุ ซึ่งปรากฏในทะเบียนราษฎร รวมทั้งขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. หลังจากได้รับการอนุญาต จากหัวหน้าแผนกการปกครองของแขวงศรีวิชัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าทะเบียนราษฎร ขอสำรวจรายชื่อและที่อยู่ของผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป เพศชาย ซึ่งปรากฏในทะเบียนราษฎร และเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

3. ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุ ตามรายชื่อและที่อยู่ เป็นรายบุคคล เพื่อแนะนำตัวเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการวิจัย

4. สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ตามแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดแบบแผนชีวิต และแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม เรียงตามลำดับจนครบถ้วน ใช้เวลารายละประมาณ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

5. เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และกรอกข้อความเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS / PC⁺ (statistical package for the social science) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แจกแจงความถี่ และคิดอัตราร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบแผนชีวิตในแต่ละด้าน และคะแนนการสนับสนุนทางสังคม
3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ - ไบซีเรียล (point-biserial correlation coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพสมรส โรคประจำตัว การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา กับแบบแผนชีวิต
4. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ การสนับสนุนทางสังคม กับแบบแผนชีวิต

5. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple correlation coefficient) ระหว่างตัวทำนายทั้งหมด คือ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การสนับสนุนทางสังคม กับแบบแผนชีวิต โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved